

El llenguatge

A la vora de

Vora és el substantiu català que correspon al del castellà «orilla»: la v de vora no és etimològica i, d'altra banda, en castellà s'ha imposat l'ús d'una forma sufixada, amb què aquestes formes corresponents, amb un origen comú, s'han diferenciat gairebé del tot. Però allò que distingeix vora de la forma del castellà és, sobretot, la capacitat que ha demostrat tant per a la derivació com per a la gramaticalització. Els derivats i composts obtinguts de vora són, efectivament, nombrosos: vorada, voravia, voraviu, vorell, vorera, vorà, vorer, vorejar, vorellar i voretar (el castellà «orilla», en canvi, només ha originat «orillar»). I, a través d'un procés que ha comportat la creació de les locucions a la vora (adverbial) i a la vora de i vora de (prepositives), el substantiu vora ha esdevingut, buidat del seu significat, un terme gramatical, una preposició, amb què indiquem la relació entre dos termes de l'oració, que fem servir amb el mateix valor que prop de.

Conservant, vora, el seu valor de terme substantiu, amb plena capacitat per a determinades designacions concretes —com, per exemple, en la vora del riu és plena d'ampolles de plàstic—, una oració com ens vam trobar a la vora del riu es podria considerar «gramaticalment» —i, fins i tot, pel que fa al significat— ambigua: el conjunt a la vora de hi pot ésser interpretat com una locució prepositiva (equivalent a prop de i, aïhora, com una designació nominal de lloc (considerant tot el conjunt a la vora del riu anàleg, a altres conjunts com al pati de la casa, a la sala del castell, a l'entrada del refugi, etc). I és, de fet, aquesta ambivalència, si es vol, aquestes possibles interpretacions paral·leles, que mostren el procés de gramaticalització del substantiu vora. En la majoria dels casos, dues anàlisis diferents no donarien pas significats substancialment diferents. Però en algun ens pot convenir de mantenir el valor plenament substantiu del terme de que ens ocupem, cosa que podem aconseguir amb l'ús de l'article definit.

Com, per exemple, en aquesta definició del mot risto del Diccionari Fabra: «el brodat que es fa en la vora d'una peça de roba...».

Hom hauria pogut interpretar «a la vora d'una peça» com «orob d'una peça». Però dient en a vora, aquesta interpretació ja no es possible.

Albert Jane